

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการ (ภาษาไทย) การวิจัยความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษาภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียนสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย

(ภาษาอังกฤษ) Research on the Readiness of the Higher Education Provision to the Liberalization of Trade in Educational Services under the ASEAN Framework Agreement on Services for Thai Higher Education Institutions

ระยะเวลาทำการวิจัย 3 ปี 1 เดือน ตั้งแต่ เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2555 ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2558

คณะผู้วิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.บุบผา เมฆศรีทองคำ
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อาคารนิติศาสตร์คอมเพล็กซ์ปองทิพย์โฮสเทลนครินทร์
9/1 หมู่ 5 ถ. พหลโยธิน ต. คลองหนึ่ง อ. คลองหลวง จ. ปทุมธานี 12120
โทรศัพท์ 0-2902-0299 ต่อ 2650
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรรยา สิงห์สงบ
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
119 ถนนพระราม 4 เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110
โทรศัพท์ 0-2350-3500 ต่อ 1660 โทรสาร 0-2350-3659
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนุลดา จามจุรี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5063 โทรสาร 0-2258-0313
4. อาจารย์เศรษฐบุตร อิทธิธรรมวินิจ
คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เลขที่ 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2564-3480 ต่อ 4 โทรสาร 0-2561-2738
5. อาจารย์สรียา กาฬสินธุ์
คณะสังคมศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ 0-2564-3480 ต่อ 4 โทรสาร 0-2561-2738

บทคัดย่อภาษาไทย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์กรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียนเกี่ยวกับการเปิดเสรีธุรกิจด้านการศึกษานโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจบริการด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย 2) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้และเครื่องมือวัดความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษาภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียนสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย และ 3) เพื่อใช้ตัวบ่งชี้และเครื่องมือวัดความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษาภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียนสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทยที่พัฒนาขึ้นในการศึกษาสภาพความพร้อมในการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาไทยและระบุกลุ่มสถาบันและสาขาวิชาที่มีความพร้อมและกลุ่มสถาบันและสาขาวิชาที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาความพร้อมอย่างเร่งด่วน โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัย คือ 1) การวิจัยเอกสาร โดยมุ่งศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษาโดยครอบคลุมเอกสารทั้งของประเทศไทยและสิงคโปร์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกเกี่ยวกับประเด็นความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษาภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียนสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสังเคราะห์สรุปเป็นตัวบ่งชี้ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษา และ 3) การวิจัยเชิงสำรวจ โดยมุ่งพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้และเครื่องมือวัดความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) การวิเคราะห์จัดกลุ่มและเปรียบเทียบความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านจำแนกตามประเภทสถาบันการศึกษาและสาขาวิชา รวมทั้งการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนามแบบสองทาง (Two-way MANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษาของไทยภายใต้กรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียน (AFAS) นั้นมิได้สร้างข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจด้านการศึกษาระดับอุดมศึกษาของผู้ให้บริการไทย เนื่องจากไทยยังมีการกำหนดเงื่อนไขของการเข้ามาให้บริการด้านการศึกษาของผู้ให้บริการต่างชาติในประเทศไทยอยู่ทั้งในรูปแบบของข้อจำกัดด้านการเข้าสู่ตลาดและข้อจำกัดด้านการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ ในขณะที่เดียวกันก็ได้เปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการต่างชาติได้มีโอกาสเข้ามาให้บริการด้านการศึกษาทางด้านของการศึกษาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในไทยได้มากขึ้น

2. ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษา พบว่าประกอบด้วย 1) ตัวบ่งชี้ด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT) ประกอบด้วย ความพร้อมด้านทุนมนุษย์ ได้แก่ ศักยภาพของบุคลากร ความพร้อมด้านทุนโครงสร้าง ได้แก่ กฎหมายหลักสูตร งบประมาณ และแหล่งทรัพยากร และความพร้อมด้านทุนความสัมพันธ์ ได้แก่ เครือข่ายความร่วมมือ 2) ตัวบ่งชี้ด้านกระบวนการ (PROCESS) ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ความพร้อมด้านพันธกิจมหาวิทยาลัย ได้แก่ การศึกษาและฝึกอบรม การวิจัย และการบริการ

และความพร้อมด้านการสื่อสารและการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร และการใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐาน 3) ตัวบ่งชี้ด้านผลผลิต (OUTPUT) ประกอบด้วย ความพร้อมด้านผลผลิตของบุคลากร ได้แก่ ความเป็นสากล คุณภาพอาจารย์ และความมีชื่อเสียง และ 4) ตัวบ่งชี้ด้านผลลัพธ์ (OUTCOME) ประกอบด้วย ความพร้อมด้านผลลัพธ์ของบุคลากร ได้แก่ ความสามารถในการแข่งขัน และความพร้อมด้านผลลัพธ์ของนักศึกษา ได้แก่ คุณภาพนักศึกษา และคุณภาพบัณฑิต

3. ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวัดความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษาพบว่าทุกข้อคำถามมีความตรงเชิงเนื้อหาโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 มีค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง 0.517 ถึง 0.915 และโมเดลการวัดความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า χ^2 ต่ำหรือใกล้เคียงกับค่า df (0.06-5.13) ค่า p มีค่าสูงกว่า 0.05 (0.077-0.814) ค่าดัชนี GFI และ AGFI มีค่าสูงเข้าใกล้หรือเท่ากับ 1 และดัชนี RMSEA มีค่าต่ำเข้าใกล้ 0 (0.000-0.044)

4. ผลการวิเคราะห์ความพร้อมระดับนโยบายประเทศในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษาพบว่าบทบัญญัติของกฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องของไทยในภาพรวมมีความสอดคล้องและไม่ส่งผลกระทบต่อกรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียนตามพันธกรณีของไทยแต่อย่างใด จึงเห็นได้ว่าในระดับนโยบายในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยอันเนื่องมาจากการเปิดเสรีตามพันธกรณีของกรอบความผูกพัน AFAS ในการที่จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ให้บริการทางการศึกษาต่างชาติเข้ามาแข่งขันกับผู้ให้บริการทางการศึกษาไทยนั้นมีความพร้อมเนื่องจากข้อผูกพันนั้นสอดคล้องกับกฎหมายภายในที่ใช้บังคับอยู่แล้ว

5. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทาง (Two-way ANOVA) ของความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษาโดยภาพรวมพบว่าประเภทสถาบันการศึกษาและสาขาวิชามีอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษาโดยภาพรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนตัวแปรพหุนามแบบสองทาง (Two-way MANOVA) ของตัวแปรความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า (INPUT) กระบวนการ (PROCESS) ตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลผลิต (OUTPUT) และผลลัพธ์ (OUTCOME) ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อการเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษาพบว่ามีอิทธิพลปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรประเภทสถาบันการศึกษาและสาขาวิชาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำหลัก: ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา, การเปิดเสรีภาคบริการทางการศึกษา, กรอบความตกลงว่าด้วยการบริการของอาเซียนสำหรับสถาบันอุดมศึกษาไทย, สถาบันอุดมศึกษาไทย

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ

The objectives of this research are: 1) to study documentary research on the analysis of the Framework Agreement on Services for Thai Higher Education Institutions, in particular, of policy and legislation pertaining to services in the Thai higher educational industry; 2) to develop and examine the quality of indicators and tools to assess the readiness of the provision of higher education for the liberalization of trade in educational services under the ASEAN Framework Agreement on Services for Thai Higher Education Institutions, and 3) to use such indicators and tools for assessment of readiness to provide higher education for the liberalization of trade in educational services under the ASEAN Framework Agreement on Services, of institutions of higher education in Thailand which have been developed in the study of the readiness of the provision of education by Thai higher education institutions, specifying the groups of institutions and the subject areas that are ready, and the groups of institutions and the subject areas in which there is prompt need for improvement of readiness. The methods of research used are: 1) documentary research, with a focus on the study of information from documents pertaining to the liberalization of trade in education services of both Thailand and Singapore, analyzing such materials with the method of content analysis; 2) quantitative analysis through in-depth interviews on the issues of readiness to provide higher education for the liberalization of trade in educational services under the ASEAN Framework Agreement on Services. For higher education institutions in Thailand, analysis of data was made with the method of content analysis, in order to synthesize data for use as indicators of readiness to provide higher education for the liberalization of trade in educational services, and 3) survey research, focusing on the development and examination of the quality of indicators and tools to assess readiness to provide higher education. Analysis of data was conducted through confirmatory factor analysis, cluster analysis and the comparison of readiness in the overall provision of higher education for the liberalization of trade in educational services, and categorically according to the types of educational institutions and subject areas, to include the use of Two-way ANOVA and Two-way MANOVA methods.

The research finds that:

1. The liberalization of trade in educational services in Thailand under the ASEAN Framework Agreement on Services: (AFAS) has not limited the conduct of business in education at the higher education level for Thai providers, as Thailand still prescribes conditions on the entry and conduct of business in providing educational services by foreign service providers in Thailand. At the same time, foreign service providers have been given increasing opportunity to provide educational services in the field of science and technology.

2. The development and examination of the quality of indicators of readiness to provide higher education for the liberalization of trade in educational services consist of the following: 1) input indicators (INPUT), consisting of the readiness of human resources, to include: capacity of personnel; the readiness of structural resources, consisting of legislation on curriculum, budget and site of resources, and the readiness of network capital, consisting of networks for cooperation. 2) Process indicators (PROCESS) according to the missions of universities for entry into the ASEAN Economic Community, consisting of the readiness of universities missions, to include education and research and the provision of services and the readiness of communication and the utilization of foundational structures, to include, communication abilities, and the use of foundational structures. 3) Output indicators (OUTPUT) consist of the readiness of personnel output, to include compliance with international standards and reputation, and 4) Outcome indicators (OUTCOME) consist of the readiness of outcome produced by personnel, to include competitive abilities, and the readiness of outcome produced by students, consisting of the quality of students and graduates.

3. The results of the development and examination of quality of tools for assessment of readiness to provide higher education for the liberalization of trade in educational services shows that all questions have content validity, having a value of index of item-objective congruence of 0.50 or more, with a reliability value between 0.517 to 0.915 and the model for assessment of readiness to provide higher education for the liberalization of trade in educational services was correlative to evidence-based data, having a value of χ^2 that is lower or close to df value (0.06-5.13), a p value of higher than 0.05 (0.077-0.814), a GFI value and AGFI value of almost as high as or equal to 1, with an RMSEA index value of close to 0 (0.000-0.044)

4. The results of the analysis of the readiness of Thai policy regarding the provision of higher education for the liberalization of trade in educational services show that the provisions of relevant domestic laws of Thailand are compatible with, and do not affect, the legal obligations of Thailand pertaining to the ASEAN Framework Agreement on Services. It may therefore be seen that at the policy level for the provision of higher education of Thailand, as influenced by the liberalization in accordance with AFAS obligations to give the opportunity to foreign educational service providers to compete with Thai educational service providers, that Thailand is ready since such obligations are compatible with existing domestic laws.

5. The overall results of the Two-way ANOVA of the readiness to provide higher education for the liberalization of trade in educational services show that the type of educational institutions and subject areas have interaction effects with the readiness to provide higher education for the liberalization of trade in educational services, having an overall statistical significance value of 0.05.

6. The results of the Two-way MANOVA of the readiness of input factors (INPUT), process (PROCESS) according to the missions of universities for entry into the ASEAN community, the output (OUTPUT) and outcome (OUTCOME) in the provision of higher education for the liberalization of trade in educational services shows interaction effects between the type of educational institutions and subject areas at a statistical significance value of 0.05.

Key words: Readiness to Provide Higher Education, Liberalization of Trade in Educational Services, ASEAN Framework Agreement on Services for Thai Higher Education Institutions, Thai Higher Education Institutions